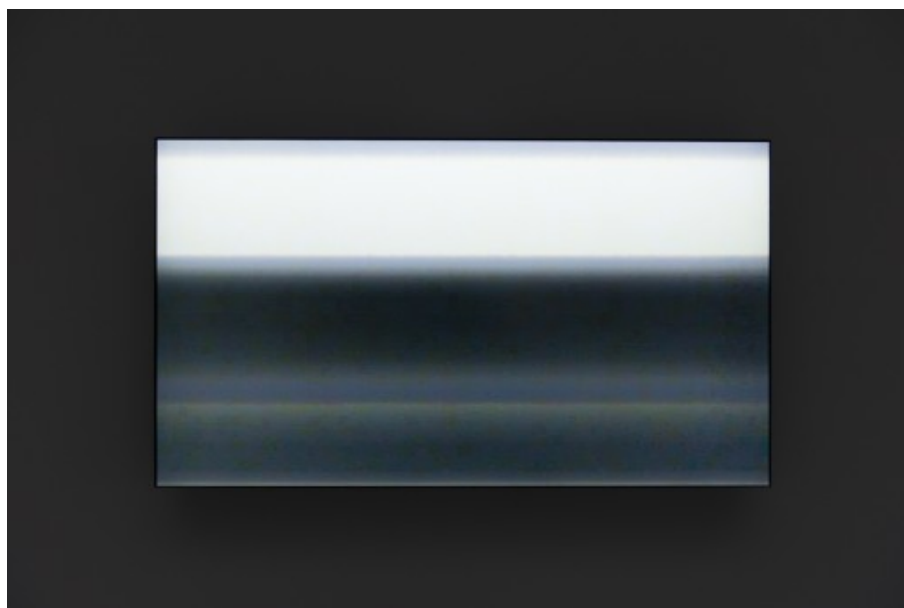

Videovold

Av Stian Gabrielsen

Kjell Bjørgeengen

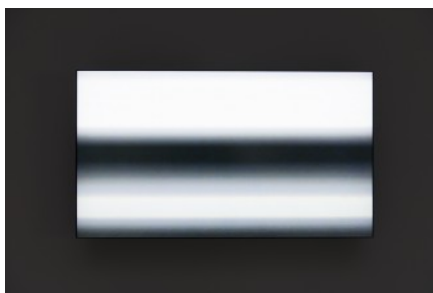
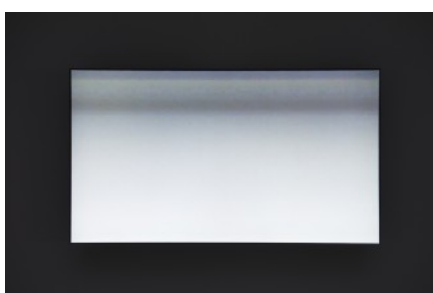
Kunstnerforbundet, Oslo
10. januar - 3. februar 2013Kjell Bjørgeengen, *Oslo*, video, Kunstnerforbundet 2013. Foto: Thomas Tveter.

Kjell Bjørgeengen har bakgrunn fra Experimental Television Center og det eksperimentelle lydkunstmiljøet på Høvikodden på 70-tallet og er en av få norske kunstnere som har interessert seg for de kunstneriske mulighetene som ligger i den analoge videoteknologien.

Bjørgeengens videoer har en uttalt forbindelse til lyd, og han har ofte vist arbeidene sine som livefremføringer i samarbeid med musikere eller lydkunstnere. Et distinkt fravær av lyd, som om noen har trykket inn mute-knappen på samtlige av avspillingene, er derfor påfallende i denne utstillingen der fem stumme videoer står og flimrer på hver sin flatskjerm i Overlyssalen på Kunstnerforbundet. Paradoksalt nok virker dette fraværet som en understreking av slektskapet mellom videobildet og lyden. Utgangspunktet for disse videoene er nemlig et lydsignal som er blitt omgjort til video. På samme måte som lyd, og i motsetning til film, er videosignalet en bølge – en temporal hendelse eller intensitet.

Den analoge videokunsten er omgitt av brukerskapte verktøy, eksempelvis moduler som kan omdanne lyd til video. Historisk skyldes dette at redskapene som tv-industrien utviklet til bearbeiding av video var styrt av tv-spesifikke, kommersielle formål. De var derfor ikke fleksible nok til å gi tilgang på videobildet, eller videosignalet, som et plastisk materiale. På grunn av denne historiske omstendigheten fremstår den analoge videokunsten som spesielt knyttet til sine teknologiske forutsetninger. Bjørgeengen jobber aktivt med å styre videosignalet utenom de begreps- og billeddannende foringene som ligger nedfelt i den kommersielt tilgjengelige teknologien. Dette gir hans prosjekt et mulig politisk innhold, noe han selv ofte påpeker. Men det er hovedsaklig gjennom å insistere på en materialistisk forståelse av det estetiske objektet, at Bjørgeengens videoer stadig utfordrer. Umiddelbart fremstår videoene utstilt på

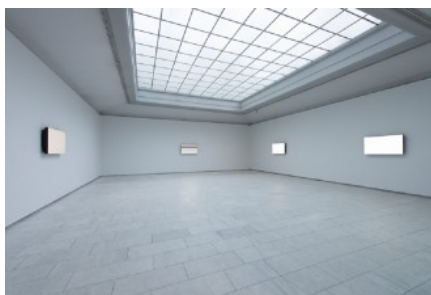
Kunstnerforbundet som rolige og stort sett ensfargede flater, riktignok med en og annen plutselig krusning eller puls. Dette inntrykket endres når man begynner å fokusere på skjermene enkeltvis. Det som i utgangspunktet forega seg å være fem nesten statiske, grå bildefelt vokser raskt til et uhyre dynamisk visuelt fenomen, som bare tiltar i intensitet jo lenger man blir stående. En horisontal linje omtrent midt i bildet, som kan gjenfinnes på flere tidspunkt og i flere av skjermene, er det eneste som opptrer som en tidvis

Kjell Bjørgeengen, *Oslo*, video, Kunstnerforbundet 2013. Foto: Thomas Tveter.Kjell Bjørgeengen, *Oslo*, video, Kunstnerforbundet

2013. Foto: Thomas Tveter.

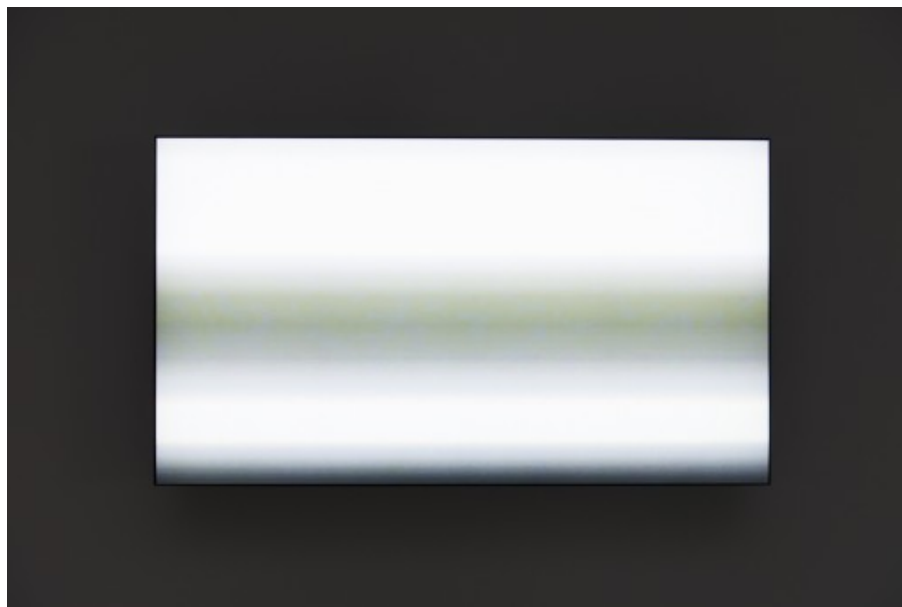
konstant, men også denne drukner delvis i støy. En ytterligere beskrivelse av de enkelte videoene fortøner seg nær umulig. Selv om dette dreier seg om digitaliserte og loopede opptak på ca 16 min, og ikke bilder generert i sanntid, virker variasjonene likevel uutømmelige. Repetisjonen innenfor de enkelte verkene forløp blir bare en konseptuell størrelse, en påstand; jeg ser den ikke. Denne diskrepansen, altså det at jeg opplever det jeg ser som ikke-repeterende når det i virkeligheten er det, tilfører et nivå av illusjon, eller bedrag: Repetisjonen dekket til av bildenes visuelt hektiske og ikke-referensielle – og derfor vanskelig memoriserbare – karakter. Det fremmede ved de pulserende og flimrende skjermene varer ved. Man vet etter hvert heller ikke hvilke optiske inntrykk som er ettervirkninger av synsanstrengelse og hvilke som er faktiske. (Finnes det f.eks. farge i disse videoene?) Denne persepsjonsutfordringen, som påpeker og utydeliggjør grensene mellom subjekt og verden, plasserer både skjermen og betrakteren i et empirisk deindividuerende spenningsfelt. De samme grensene utforskes også på metodenivå, der Bjørgeengens bearbeidelse bare er en av flere «kreative» instanser som signalet er i berøring med og formes av. Det er en uforutsigbar prosess, og det resulterende bildet lar seg ikke spore tilbake til en forutgående intensjon, og heller ikke fenomenologisk adskille fra ens egen affekt når man forsøker å fiksere det med blikket. I møte med disse verkene medvirker den kroppslige erfaringen i bildedannelsen, gjennom å virke tilbake på det man ser. Heller enn bilder i statisk forstand er Bjørgeengens videoer en kontinuerlig bildedannelse, hvor verden, om man tenker seg disse signalene som tilhørende en virkelighet bestående av intensiteter og kraftfelt heller enn statiske kropp, holdes fast i en pre-semiotisk potensialitet. Gjennom å bruke lyd som materiale for produksjonen av video betoner Bjørgeengen den temporale hendelsens forrang fremfor det statiske objektet og representasjonen, og snur slik på det vante ontologiske hierarkiet.

Et problematisk trekk ved denne utstillingen som utstilling, er den delikate innrammingen av videoene: en stram grid av flatskjermer montert i øynehøyde. Man kan kanskje tenke seg denne innbydende presentasjonen som en nødvendighet – som påkrevd for at den typen visuelle fenomener Bjørgeengen her skaper i det hele tatt skal la seg å oppfatte som en estetisk henvendelse, og ikke bare visuell vold. De faktiske skjermene og de uttenkte intervallene mellom dem, samt informasjonen som titler, spilletid, pris etc., inngår i en strategisk iscenesettelse av objektet. Han «serverer» oss materialet organisert slik at det lar seg gjenkjenne som kunst, som noe av estetisk verdi.

Oversiktsbilde fra Kjell Bjørgeengens utstilling på Kunstnerforbundet. Foto: Thomas Tveter.

Det kreative arbeidet der han bevisst manipulerer signalet ved hjelp av en analog synth utføres åpenbart av det politisk bevisste subjektet Bjørgeengen. Installeringen av videoene i rommet er derimot gjort på en måte som tilsynelatende ukritisk reproducerer kunstens hegemoniske visningsformer. At videoene rent innholdsmessig er ikke-representerende hindrer ikke organiseringen av materialet som varer. Bokstavelig talt innrammes dermed det kapital-kritiske prosjektet til Bjørgeengen av en av varegjøringens mer ikoniske former: det veggmonterte rektangelet. Kanskje er det urettferdig å kortslutte disse to nivåene; for det er vanskelig å styre unna slike selvmotsigende utsagn som politisk bevisst kunstner. Men denne selvmotsigelsen kommer uvanlig tydelig til uttrykk her.

Kjell Bjørgeengen, Oslo, video, Kunstnerforbundet 2013. Foto: Thomas Tveter.